

Religija

8.1.POGLEDI

RELIGIJA - FUNKCIONALISTIČNI POGLED

Proučuje religijo z vidika potreb družbe in se ukvarja s prispevkom religije pri zadovoljevanju teh potreb. S tega vidika družba zahteva določeno stopnjo družbene solidarnosti, vrednotni konsenz in harmonijo ter integracijo svojih delov.

EMILE DURKHEIM - SVETO IN POSVETNO

Vse družbe delijo svet na sveto in posvetno.

Religija je enoten sistem verovanj in praks, povezanih s svetimi stvarmi, to je s tistim, kar je oddvojeno in prepovedano. Totemizem: najpreprostejša in najbolj temeljna oblika religije. Pravilo eksogamije: člani se ne smejo poročiti znotraj klana. Totem je hkrati simbol boga in družbe, ker sta bog in družba eno. Čaščenje boga je čaščenje družbe. Družbeno življenje je nemogoče brez skupnih moralnih vrednot in prepričanj, ki tvorijo kolektivno zavest.

BRONISLAW MALINOWSKI

Religijo pojmuje kot krepitev družbenih norm in vrednot ter kot spodbujanje družbene solidarnosti. Ne pojmuje religije kot odražanja družbe kot celote, niti ne pojmuje religioznega rituala kot čaščenje same družbe. Identificira določena področja družbenega življenja, s katerim se ukvarja religija in na katere se obrača. To so situacije čustvenega stresa, ki ogrožajo družbeno solidarnost. Življenjske krize v vseh družbah obdaja religiozni ritual. Ritual zmanjša tesnobo tako, da daje zaupanje in občutek nadzora.

TALCOTT PARSONS

Človekovo delovanje usmerjajo in nadzirajo norme, ki jih daje družbeni sistem. Religija je del kulturnega sistema. Religija pomaga vzpostaviti konsenz, ki je potreben za red in stabilnost v družbi. Religija je usmerjena na določene probleme, ki se pojavljajo v vseh družbah (npr. smrt).

Religija z lajšanjem napetosti in frustracij, ki lahko razdrejo družbeni red, ohranja družbeno stabilnost.

Kritike funkcionalističnega pristopa: poudarja samo pozitivne vidike in se ne meni za disfunkcionalne vidike religije.

RELIGIJA - MARKSISTIČNI POGLED

Religija je iluzija, ki lajša trpljenje, ki ga povzročata izkoriščanje in odtujitev. Je niz mitov, ki opravičujejo in legitimirajo zapostavljenost podrejenega razreda in prevlado ter privilegije vladajočega razreda. Religija je opij za ljudstvo in je instrument zatiranja. Deluje kot mehanizem družbenega nadzora, saj ohranja obstoječi sistem in krepi razredne odnose. Pomaga ustvariti lažno razredno zavest, ki slepi pripadnike podrejenega razreda tako, da ne spoznajo svojega položaja in interesov.

BRYAN S. TURNER - MATERIALISTIČNA TEORIJA RELIGIJE

Religija je povezana s fizičnimi in ekonomskimi vidiki življenja, vendar nima univerzalne vloge v družbi in ni vedno del vladajočega razreda v družbi.

RELIGIJA - FENOMENOLOŠKI POGLED

PETER BERGER IN THOMAS LUCKMANN

Religija je proizvod pripadnikov družbe, ki subjektivno interpretirajo svet okoli sebe in mu dajejo pomen. Je eno najpomembnejših sredstev, ki jih uporabljajo ljudje, da kategorizirajo in osmišljajo fizični in družbeni svet.

Svet pomenov je družbena izpeljanka; proizvod družbe in v nasprotni smeri ponovno pomaga proizvesti družbo. Ne vključuje samo visokega nivoja filozofskih idej o smislu življenja, temveč tudi vsakdanje znanje, ki velja za samo po sebi umevno.

Svet pomenov zahteva neprestano legitimiziranje: potrebuje ponavljajoče se utrjevanje in upravičevanje.

Vsak svet pomenov je utemeljen na družbeni podlagi - socialni strukturi družbe - strukturi verodostojnosti. Če je ta uničena je uničen tudi svet pomenov.

RELIGIJA IN DRUŽBENE SPREMEMBE

RELIGIJA KOT KONZERVATIVNA SILA

Funkcionalisti in marksisti domnevajo, da religija deluje kot konzervativna sila in da so spremembe v družbi tiste, ki oblikujejo religijo in ne obratno.

MAX WEBER - PROTESTANTSKA ETIKA IN DUH KAPITALIZMA

V nekaterih okoliščinah lahko religija vodi k družbeni spremembi.

Protestantska etika: je bila asketska in je vzpodbujala vzdržanost od užitkov v življenju, preprost življenjski slog in strogo samodisciplino. Asketski protestantski način življenja je vodil k akumulaciji kapitala, vlaganju in ponovne vlaganju. Povzročil je zgodnje podjetništvo, ki se je uveljavilo pri ustvarjanju kapitalistične družbe.

Duh kapitalizma: je niz idej, etničnih načel in vrednot. Ni samo način, da se zasluži denar, temveč način življenja, s svojo etiko, dolžnostmi in obvezami.